MOTYWY WYBORU KSZTAŁCENIA NA KIERUNKU: PIELĘGNIARSTWO W OPINII STUDENTÓW PAŃSTWOWEJ MEDYCZNEJ WYŻSZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ W OPOLU

*MOTIVATIONS FOR CHOOSING NURSING EDUCATION IN THE OPINION OF STUDENTS
OF THE PAŃSTWOWA MEDYCZNA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA IN OPOLE*

Mirosław Smoleń¹, Edyta Monika Kędra²

¹ SPZOZ w Głubczycach

² Wydział Pielęgniarstwa, Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu

DOI: <https://doi.org/10.20883/pielpol.2018.17>

STRESZCZENIE

Wstęp. Bardzo ważnym momentem w życiu każdego człowieka jest wybór kierunku studiów oraz zawodu. Wyborem tym najczęściej kierują motywy, które można podzielić na dwie grupy: motywy wewnętrzne (podmiotowe) i zewnętrzne (sytuacyjne).

Cel. Określenie motywów, jakimi kierują się osoby wybierające kształcenie na kierunku: pielęgniarstwo w PMWSZ w Opolu.

Materiał i metody. Badaniem objęto 181 studentów kierunku: pielęgniarstwo PMWSZ w Opolu. Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z techniką ankiety, do której opracowano autorski kwestionariusz ankiety.

Wyniki. O wyborze kierunku: pielęgniarstwo w PMWSZ w Opolu przez badanych studentów decydowały: chęć niesienia pomocy ludziom (76,2%) oraz perspektywa łatwego znalezienia pracy (92,8%). Ponowny wybór tego kierunku kształcenia potwierdziło 89,8% respondentów. Wybór PMWSZ w Opolu na uczelnię, w której kształcą się respondenci, podyktowany jest bliskością miejsca zamieszkania (67,4%).

Wnioski. Wybór kierunku studiów był z reguły wyborem świadomym, a główne motywy, którymi w tym wyborze kierowali się badani studenci, nie odbiegały od oczekiwanych.

SŁOWA KLUCZOWE: pielęgniarka/pielęgniarski, motywacja, edukacja, zawód.

ABSTRACT

Introduction. A very important moment in the life of every person is the choice of the study major and profession. The most often chosen motives can be divided into two groups: internal (subjective) and external (situational) motives.

Aim. Identifying the motives of people choosing nursing education in the PMWSZ in Opole.

Material and methods. The study covered 181 undergraduate nursing students in Opole. The method of the diagnostic survey was used with the survey technique, to which the author's questionnaire was developed.

Results. The choice of nursing in PMWSZ in Opole was determined by the students surveyed: the willingness to help people (76.2%) and the prospect of finding a job easily (92.8%). 89.8% of respondents re-selected this education. The choice of PMWSZ in Opole to the institution where respondents are educated is dictated by the proximity of their place of residence (67.4%).

Conclusions. Choosing the major of study was generally a conscious choice, and the main motives for taking this decision were not different from the expected ones.

KEYWORDS: nurse/nurse, motivation, education, occupation.

Wprowadzenie

Ostatnie lata cechują się m.in. daleko idącymi przeobrażeniami społeczno-gospodarczymi, które pociągają również za sobą wzrost zapotrzebowania na profesjonalną opiekę medyczną i pielęgniarstwą. Obserwowane obecnie starzenie się społeczeństwa, wydłużenie lat życia, niski przyrost naturalny czy duża zachorowalność na choroby cywilizacyjne przekładają się na ofertę usług medycznych, wymuszając tym samym dostosowanie do potrzeb rynkowych zmiany w obszarze świadczeń zdrowotnych.

Aby móc zapewnić odpowiednią jakość udzielanych świadczeń zdrowotnych, zwłaszcza pielęgniarstkich, na-

leży zwrócić uwagę na kształcenie młodych ludzi, które przygotowywałoby ich do wykonywania zawodu pielęgniarki/pielęgniarskiego. Pielęgniarstwo jest profesją, którego misja wiąże się z towarzyszeniem człowiekowi choremu i wspieraniem człowieka zdrowego. Wyjątkowość tego zawodu podkreśla fakt bliskości, do której dochodzi w kontaktach interpersonalnych pomiędzy pielęgniarką/pielęgniarskim a osobą otaczaną opieką i troską [1].

Analizując dostępne dane statystyczne [2, 3] dotyczące liczby absolwentów na kierunku: pielęgniarstwo pierwszego stopnia, daje się zaobserwować systematyczny jej wzrost na przestrzeni ostatnich 10 lat. Liczba

absolwentów na studiach pierwszego stopnia w okresie od 2007 do 2015 roku zwiększyła się o ponad 80%. Potwierdzają to również dane pochodzące z Departamentu Pielęgniarek i Położnych [4]. Zestawiając te informacje ze sobą [2–4], trudno mimo wszystko nie zauważyć rozbieżności pomiędzy nimi, np.: liczba absolwentów kierunku: pielęgniarstwo pierwszego stopnia w roku akademickim 2006/2007, jak wykazuje „Raport Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych”, wynosi 4671 [2, 3], a zgodnie z wyliczeniami Departamentu Pielęgniarek i Położnych [4] w tym samym roku akademickim absolwentów jest 2859. Rozbieżności te budzą pewnego rodzaju wątpliwości co do faktycznej liczby absolwentów.

Jednym z zasadniczych warunków, jaki musi spełnić kandydat na pielęgniarkę/pielęgniara, poza wykształceniem kierunkowym, jest uzyskanie prawa wykonywania zawodu. Na podstawie danych pochodzących z „Raportu (...)” [2, 3] daje się zauważyć, że co prawda na przestrzeni analizowanego okresu wzrasta sukcesywnie odsetek wydawanych po raz pierwszy praw wykonywania zawodu, ale patrząc na stosunek liczby absolwentów do liczby osób uzyskujących to prawo – odsetek ten sukcesywnie maleje.

Podjęcie decyzji o wykonywaniu określonej pracy wiąże się z podjęciem właściwego toku kształcenia. Młodzi ludzie w pewnym momencie swojego życia zmuszeni zostają do dokonania wyboru kierunku, w którym chcą się dalej kształcić i który nada im odpowiednie kwalifikacje i kompetencje do wykonywania wybranego zawodu. Wybór ten jest niezmiernie ważny, gdyż w większości przypadków będzie bardzo mocno rzutował na ich przyszłość, zadowolenie życiowe czy samo-realizację. Oczywiście na żadnym etapie życia nie są to łatwe wybory. W rozwoju każdej osoby pojawiają się koncepcje, plany co do jej przyszłości zawodowej. Człowiek zaczyna się zastanawiać, kim chce być, co będzie robił w życiu, układając pewnego rodzaju scenariusz swojego życia zawodowego, który przez psychologów zwany jest rozwojem zawodowym [5].

Czynniki wpływające na wybór zawodu można podzielić na dwie grupy: czynniki wewnętrzne (podmiotowe) i czynniki zewnętrzne (sytuacyjne). Czynniki wewnętrzne związane są z rozwojem ogólnym człowieka oraz jego cechami indywidualnymi (stan fizyczny, zdolności i umiejętności, temperament, zainteresowania), czynniki zewnętrzne są czynnikami sytuacyjnymi i wychowawczymi związanymi z wyborem zawodu (warunki finansowe, odległość pomiędzy domem a szkołą, rówieśnicy, rynek pracy, system kształcenia). Nie można zapominać o rodzinie, która w wielu wypadkach ma również bardzo duży wpływ na wybór zawodu [5].

Podstawą dokonywania takiego, a nie innego wyboru zawodu przez każdego człowieka jest motywacja.

Jest ona siłą aktywizującą ludzi do działania, a w wyborze tak specyficznego zawodu, jakim jest zawód pielęgniarki/pielęgniara, powinna wynikać z uwarunkowań natury wewnętrznej. Chęć niesienia pomocy, towarzyszenie człowiekowi w zdrowiu i chorobie, zaspokajanie podstawowych potrzeb, gwarantowanie poczucia bezpieczeństwa są podstawą tego zawodu i właśnie te motywy powinny wysuwać się na pierwszy plan w procesie podejmowania decyzji o wyborze kształcenia się w tym zawodzie [1].

Dlatego też niezmiernie ważnym jest zwrócenie uwagi na to, czym tak naprawdę kierują się młodzi ludzie, wybierając kształcenie w zawodzie pielęgniarki/pielęgniarki.

Cel pracy

Określenie motywów zewnętrznych oraz wewnętrznych, jakie warunkowały decyzję studentów o podjęciu kształcenia na kierunku: pielęgniarstwo.

Materiał i metody

Badania zostały przeprowadzone w okresie 2 miesięcy 2016 roku wśród 181 studentów wszystkich roczników, studiujących na kierunku: pielęgniarstwo pierwszego stopnia w Państwowej Medycznej Wyższej Szkole Zawodowej (PMWSZ) w Opolu. Przed rozpoczęciem badań uzyskano zgodę Komisji Bioetycznej. Otrzymane wyniki posłużyły jednemu z autorów tego opracowania do przygotowania pracy dyplomowej magisterskiej [6]. Osoby biorące udział w badaniu były poinformowane o jego celu, dobrowolności udziału oraz anonimowości.

Do badań zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z techniką ankiety, do której przygotowano autorski kwestionariusz ankiety. W badaniu wzięło udział w sumie 209 studentów studiów licencjackich kierunku: pielęgniarstwo, którzy wyrazili zgodę na udział. Łącznie rozprawdzono 209 kwestionariuszy ankiet, z czego powróciło 181 wypełnionych i zakwalifikowanych do dalszej analizy. Analiza ilościowa otrzymanych wyników została przeprowadzona z zastosowaniem testu Fishera. Służy on do analizowania zależności pomiędzy zmiennymi o charakterze jakościowym. Przyjmuje się w nim hipotezy: zerową H_0 (zmienne są niezależne) oraz alternatywną H_1 (zmienne są zależne). Dla testu przyjęto poziom prawdopodobieństwa $p < 0,05$, co pozwala na odrzucenie hipotezy zerowej (a więc pozwala na stwierdzenie, że pomiędzy zmiennymi występuje zależność).

Najliczniejszą grupą respondentów były kobiety – 89,0% (161). Mężczyźni to zaledwie 11,0% (20 osób) wszystkich przebadanych osób. Przeważającą większość stanowili studenci pomiędzy 18. a 24. r. ż. ($n = 156$; 86,2%), następnie osoby pomiędzy 25. a 30. r.ż. ($n = 13$; 7,2%) i pomiędzy 31. a 35. r.ż. ($n = 12$; 6,6%). Studenci pierw-

szego roku studiów stanowili 45,2% (n = 80), drugiego roku studiów – 27,1% (n = 48), trzeciego roku – 27,7% (n = 49).

Wyniki

Wśród motywów wewnętrznych (**Tabela 1**), którymi najczęściej kierowali się badani w podejmowaniu decyzji o kształceniu na kierunku: pielęgniarstwo, była chęć niesienia pomocy ludziom (n = 138; 76,2%). Motywami najrzadziej przez nich wybieranymi były: brak refleksji nad powodem wyboru (n = 2; 1,1%), zdobycie zawodu, w którym można dostać pracę za granicą (n = 2; 1,1%) oraz namowy ze strony rodziny (n = 2; 1,1%).

Tabela 1. Motywy wewnętrzne w podejmowaniu decyzji o kształceniu na kierunku: pielęgniarstwo

Table 1. Internal motives in deciding on nursing education

Jakie były Pani/Pana wewnętrzne motywy podjęcia kształcenia na kierunku: pielęgniarstwo?/What were your internal motives for undertaking nursing education?	n	%
Chęć niesienia pomocy ludziom/Willingness to help people	138	76,2
Zainteresowanie zawodem, do którego przygotowuje kierunek/Interest in the profession to which he prepares the direction	75	41,4
Zdobycie wyższego wykształcenia/Gaining a higher education	69	38,1
Zaspokojenie własnych aspiracji intelektualnych/Satisfying your own intellectual aspirations	24	13,3
Zainteresowanie medycyną/Interest in medicine	96	53
Brak pomysłu na swoją przyszłość zawodową/No idea for your professional future	22	12,2
Zdobycie zawodu, w którym można dostać pracę/Getting a job where you can get a job	114	63
To był wybór w ślepo/It was a blind choice	4	2,2
Nie zastanawiałam/zastanawiałem się nad tym/I did not think about it	2	1,1
Wymóg ze strony pracodawcy/Requirement from the employer	3	1,7
Zdobycie zawodu, w którym można dostać pracę za granicą/Get a job where you can get a job abroad	2	1,1
Naciski lub namowy ze strony rodziny/Pressure or urge from the family	2	1,1
Inne/Other	4	2,2

Ankietowani mieli możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi/The respondents were given the opportunity to answer more than one answer

Źródło: opracowanie własne

Source: author's own analysis

Najczęściej wskazywanym motywem zewnętrznym (**Tabela 2**), jakim kierowali się badani w wyborze kierunku kształcenia, była perspektywa łatwego znalezienia pracy (n = 168; 92,8%), a najrzadziej – postrzeganie pracy jako ciekawej (n = 2; 1,1%).

Tabela 2. Motywy zewnętrzne w podejmowaniu decyzji o kształceniu na kierunku: pielęgniarstwo

Table 2. External motives in deciding on nursing education

Jakie były Pani/Pana zewnętrzne motywy podjęcia kształcenia na kierunku: pielęgniarstwo?/What were your external motives for undertaking nursing education?	n	%
Perspektywa łatwego znalezienia pracy/The prospect of easy work dependence	168	92,8
Perspektywa łatwego znalezienia pracy poza granicami RP/The prospect of finding a job easily outside of Poland	136	75,1
Perspektywa wysokich zarobków/High earnings prospects	46	25,4
Tradycje rodzinne/Family traditions	40	22,1
Zaspokojenie aspiracji rodziców/Satisfying parents' aspirations	15	8,3
Nacisk ze strony innych osób (znajomi, nauczyciele etc.)/Pressure from other people (friends, teachers, etc.)	8	4,4
Opinia o łatwości studiowania/An opinion about the ease of studying	10	5,5
Niezależność i samodzielność w pracy/Independence and self-reliance at work	94	51,9
Nie udało mi się dostać na pożądaną kierunek studiów/I was not able to get to the desired course of study	17	9,4
Chęć pomocy innym/Willingness to help others	3	1,7
Postrzeganie pracy jako ciekawej/Perception of work as interesting	2	1,1
Inne/Other	5	2,8

Ankietowani mieli możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi/The respondents were given the opportunity to answer more than one answer

Źródło: opracowanie własne

Source: author's own analysis

Analizując poziom znaczenia wybranych motywów zewnętrznych i wewnętrznych, jakimi kierowali się badani studenci w wyborze kierunku kształcenia (**Tabela 3**), za zdecydowanie istotny motyw zewnętrzny uznano chęć niesienia pomocy (69,1%) i zdobycie zawodu, w którym można dostać pracę (52,0%), a motywami wewnętrznymi były: perspektywa łatwego znalezienia pracy (56,6%) oraz perspektywa łatwego znalezienia pracy poza granicami RP (40,0%).

Tabela 3. Znaczenie wybranych motywów zewnętrznych i wewnętrznych w podejmowaniu decyzji o kształceniu na kierunku: pielęgniarstwo
Table 3. The importance of selected external and internal motivations in decision-making on nursing education

Rodzaj motywu podjęcia kształcenia na kierunku: pielęgniarstwo/ <i>What kind of motive to take up nursing education?</i>	Zdecydowanie nieistotne/ <i>Definitely not important</i>	Raczej nieistotne/ <i>Rather unimportant</i>	Trudno powiedzieć/ <i>Hard to say</i>	Raczej istotne/ <i>Rather important</i>	Zdecydowanie istotne/ <i>Definitely important</i>
Motyw wewnętrzny/Internal motif					
Chęć niesienia pomocy ludziom/ <i>Willingness to help people</i>	1,70%	0,00%	5,50%	23,70%	69,10%
Zainteresowanie zawodem, do którego przygotowuje kierunek/ <i>Interest in the profession to which he prepares the direction</i>	0,60%	3,40%	13,50%	39,80%	42,70%
Zdobycie wyższego wykształcenia/ <i>Gaining a higher education</i>	2,20%	7,30%	10,60%	36,30%	43,60%
Zaspokojenie własnych aspiracji intelektualnych/ <i>Satisfying your own intellectual aspirations</i>	1,10%	5,10%	22,50%	41,00%	30,30%
Zainteresowanie medycyną/ <i>Interest in medicine</i>	1,10%	4,50%	18,30%	38,30%	37,80%
Brak pomysłu na swoją przyszłość zawodową/ <i>No idea for your professional future</i>	38,00%	22,90%	19,60%	10,60%	8,90%
Zdobycie zawodu, w którym można dostać pracę/ <i>Getting a job where you can get a job</i>	3,90%	2,80%	9,50%	31,80%	52,00%
To był wybór w ślepo/ <i>It was a blind choice</i>	83,20%	8,70%	4,60%	2,30%	1,20%
Inne/ <i>Other</i>	69,20%	0,00%	7,70%	7,70%	15,40%
Motyw zewnętrzny/External motif					
Perspektywa łatwego zaleźnienia pracy/ <i>The prospect of easy work dependence</i>	1,70%	1,70%	6,70%	33,30%	56,60%
Perspektywa łatwego znalezienia pracy poza granicami RP/ <i>The prospect of finding a job easily outside of Poland</i>	8,30%	8,30%	15,00%	28,40%	40,00%
Perspektywa wysokich zarobków/ <i>High earnings prospects</i>	15,60%	19,60%	37,40%	16,80%	10,60%
Tradycje rodzinne/ <i>Family traditions</i>	45,70%	19,10%	15,60%	15,00%	4,60%
Zaspokojenie aspiracji rodziców/ <i>Satisfying parents' aspirations</i>	62,20%	19,80%	10,70%	5,60%	1,70%
Nacisk ze strony innych osób (znajomi, nauczyciele etc.)/ <i>Pressure from other people (friends, teachers, etc.)</i>	74,00%	13,30%	5,50%	4,40%	2,80%
Opinia o łatwości studiowania/ <i>An opinion about the ease of studying</i>	59,00%	18,50%	16,90%	3,90%	1,70%
Niezależność i samodzielność w pracy/ <i>Independence and self-reliance at work</i>	6,20%	10,10%	26,40%	36,00%	21,30%
Nie udało mi się dostać na pożądany kierunek studiów/ <i>I was not able to get to the desired course of study</i>	68,50%	12,90%	8,40%	5,10%	5,10%
Inne/ <i>Other</i>	80,60%	6,50%	4,80%	1,60%	6,50%

Źródło: opracowanie własne
 Source: author's own analysis

Na pytanie: Czy stojąc przed ponownym wyborem, zdecydował/aby się Pan/Pani studiować kierunek: pielęgniarstwo? 89,9% (n = 159) badanych jeszcze raz podjęłoby taką decyzję, natomiast 10,2% (n = 18) studentów było odmiennego zdania. Najważniejszym powodem wyboru PMWSZ w Opolu jako uczelni, w której podjęli badani studenci kształcenie, była bliskość miejsca zamieszkania (n = 122; 67,4%), dobra opinia na temat uczelni (n = 121; 66,9%) oraz atrakcyjność Opolu jako miejsca do studiowania (n = 62; 34,3%).

Tabela 4. Powody wyboru PMWSZ w Opolu na miejsce nauki
Table 4. Reasons for selecting PMWSZ in Opole for the place of study

Co spowodowało, że wybrała Pani/wybrał Pan PMWSZ w Opolu na uczelnię, w której chce Pani/Pan studiować?/ <i>What made you choose Mr/Mrs PMWSZ in Opole for the university in which you want to study</i>	n	%
Prestiż, renowacja uczelni/ <i>Prestige, reputation of the university</i>	56	30,9
Dobre opinie o PMWSZ w Opolu/ <i>Good opinions about PMWSZ in Opole</i>	121	66,9
Uczelnia znajduje się blisko mojego miejsca zamieszkania/ <i>The college is close to my home</i>	122	67,4

Uczelnia znajduje się daleko od mojego miejsca zamieszkania (chęć usamodzielnienia się)/ <i>The college is far from my home (the desire to become independent)</i>	45	24,9
Atrakcyjne zajęcia/ <i>Attractive activities</i>	56	30,9
Stypendium/ <i>Scholarship</i>	27	14,9
Atrakcyjność Opola jako miejsca do studiowania/ <i>Attractiveness of Opole as a place to study</i>	62	34,3
Nie udało mi się dostać na inną uczelnię/ <i>I was not able to get to another university</i>	51	28,2

Ankietowani mieli możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi/*The respondents were given the opportunity to answer more than one answer*

Źródło: opracowanie własne

Source: author's own analysis

Jednym z przyjętych założeń badawczych było stwierdzenie, iż łatwość znalezienia pracy oraz niezależność i samodzielność w pracy zawodowej są głównymi powodami, dla których badani podjęli decyzję o kształceniu na kierunku: pielęgniarstwo i są one niezależne od płci i wieku badanych. Przyjęte założenie miało charakter złożony, zawierało w sobie więcej niż jedną zależność. Weryfikacja tego rodzaju założenia wymagała przeprowadzenia analizy oddzielnie dla każdej zależności (pary zmiennych). Zbadanie, czy założenie w całości zostało potwierdzone, odbywa się więc przez ocenę poszczególnych założeń częściowych. W związku z tym założenie podzielono na cztery częściowe, w analizie których posłużono się dokładnym testem Fishera (test chi-kwadrat nie został zastosowany, ponieważ więcej niż 0% komórek miało liczebność oczekiwaną mniejszą od 5) z rozwinięciem umożliwiającym stosowanie w przypadku tabel większych niż 2 x 2.

1. Wskazywanie na łatwość znalezienia pracy jako powód, dla którego badani podjęli decyzję o kształceniu na kierunku: pielęgniarstwo, jest niezależne od płci osób badanych – analizie poddano dwie zmienne: nasilenie motywu dotyczącego kształcenia na tym kierunku: perspektywa łatwego znalezienia pracy a płeć badanych. Uzyskany wynik ($p = 0,198$) nie pozwala na odrzucenie hipotezy zerowej. Nie stwierdzono więc występowania zależności pomiędzy zmiennymi. Oznacza to, że kobiety i mężczyźni porównywalnie oceniali czynnik dotyczący perspektywy łatwego znalezienia pracy. W związku z tym założenie częściowe można przyjąć.
2. Wskazywanie na łatwość znalezienia pracy jako powód, dla którego badani podjęli decyzję o kształceniu na kierunku: pielęgniarstwo, jest niezależne od wieku osób badanych – analizie podda-

no dwie zmienne: nasilenie motywu dotyczącego kształcenia na tym kierunku: perspektywa łatwego znalezienia pracy a wiek. Uzyskany wynik ($p = 0,004$) pozwala na odrzucenie hipotezy zerowej. Stwierdzono więc występowanie zależności pomiędzy zmiennymi. Osoby młodsze (w wieku od 18 do 24 lat) częściej oceniałły czynnik dotyczący łatwości znalezienia pracy jako istotny: 59,6% spośród nich oceniło omawiany czynnik jako zdecydowanie istotny, a jedna trzecia – jako raczej istotny. Wśród osób w wieku od 25 do 35 lat odsetek wskazujących na dany czynnik jako raczej istotny był taki sam (33,3%). Rzadziej pojawiły się natomiast wskazania na odpowiedź: zdecydowanie istotne – 37,5%. W grupie tej częściej wskazywano na odpowiedź, według której perspektywa łatwego znalezienia pracy jest dla badanych raczej nieistotna lub zdecydowanie nieistotna. W związku z tym przyjęte założenie częściowe należy odrzucić.

3. Wskazywanie na niezależność i samodzielność w pracy jako powody, dla których badani podjęli decyzję o kształceniu na kierunku: pielęgniarstwo, jest niezależne od płci osób badanych – analizie poddano dwie zmienne: nasilenie motywu zewnętrznego dotyczącego kształcenia na tym kierunku: niezależność i samodzielność w pracy a płeć. Uzyskany wynik ($p = 0,174$) nie pozwala na odrzucenie hipotezy zerowej. Nie stwierdzono więc występowania zależności pomiędzy zmiennymi. Świadczy o tym wynik $p > 0,05$. Kobiety i mężczyźni w podobny sposób oceniali znaczenie czynnika dotyczącego niezależności i samodzielności w pracy. Oznacza to, że założenie częściowe można przyjąć – odpowiedź na omawiane pytanie nie była uzależniona od płci.
4. Wskazywanie na niezależność i samodzielność w pracy jako powody, dla których badani podjęli decyzję o kształceniu na kierunku: pielęgniarstwo, jest niezależne od wieku osób badanych – analizie poddano dwie zmienne: nasilenie motywu zewnętrznego dotyczącego kształcenia na tym kierunku: niezależność i samodzielność w pracy a wiek. Wiek nie wpływał na sposób oceny znaczenia czynnika dotyczącego niezależności i samodzielności w pracy. Świadczy o tym wynik $p = 0,346$. Oznacza to, że założenie częściowe można przyjąć, ponieważ nie stwierdzono zależności między wiekiem a oceną omawianego czynnika.

Tabela 5. Wyniki analizy założeń cząstkowych zależnych od płci badanych
Table 5. Results of the analysis of subgroups based on the sexes examined

		Płeć/Sex		Wynik testu/ Score test
		kobieta/woman	mężczyzna/man	
Nasilenie motywu dotyczącego kształcenia na kierunku: pielęgniarstwo – perspektywa łatwego znalezienia pracy/ Strengthening the theme of nursing education – the prospect of finding a job easily				
zdecydowanie nieistotne/definitely not important	n	3	0	p = 0,198
	%	1,90%	0,00%	
raczej nieistotne/rather insignificant	n	2	1	
	%	1,30%	5,00%	
trudno powiedzieć/hard to say	n	12	0	
	%	7,50%	0,00%	
raczej istotne/rather important	n	50	10	
	%	31,30%	50,00%	
zdecydowanie istotne/definitely important	n	93	9	
	%	58,10%	45,00%	
ogólnie/generally	n	160	20	
	%	100,00%	100,00%	
Nasilenie motywu zewnętrznego dotyczącego kształcenia na kierunku: pielęgniarstwo – niezależność i samodzielność w pracy/ Strengthening the external theme of nursing education – independence and self-reliance at work				
zdecydowanie nieistotne/definitely not important	n	9	2	p = 0,174
	%	5,70%	10,50%	
raczej nieistotne/rather insignificant	n	17	1	
	%	10,70%	5,30%	
trudno powiedzieć/hard to say	n	39	8	
	%	24,50%	42,10%	
raczej istotne/rather important	n	57	7	
	%	35,80%	36,80%	
zdecydowanie istotne/definitely important	n	37	1	
	%	23,30%	5,30%	
ogólnie/generally	n	159	19	
	%	100,00%	100,00%	

Tabela 6. Wyniki analizy założeń cząstkowych zależnych od wieku badanych
Table 6. Results of the analysis of subgroups based on age tested

		Wiek/Age		Wynik testu/ Score test
		18–24 lata/ 18–24 years	25–35 lat/ 25–35 years	
Nasilenie motywu dotyczącego kształcenia na kierunku: pielęgniarstwo – perspektywa łatwego zaleźnienia pracy/ Strengthening the theme of nursing education – the prospect of easy employment				
zdecydowanie nieistotne/definitely not important	n	1	2	p = 0,004
	%	0,60%	8,30%	
raczej nieistotne/rather insignificant	n	1	2	
	%	0,60%	8,30%	
trudno powiedzieć/hard to say	n	9	3	
	%	5,80%	12,50%	
raczej istotne/rather important	n	52	8	
	%	33,30%	33,30%	
zdecydowanie istotne/definitely important	n	93	9	
	%	59,60%	37,50%	
ogólnie/generally	n	156	24	
	%	100,00%	100,00%	

Nasilenie motywu zewnętrznego dotyczącego kształcenia na kierunku: pielęgniarstwo – niezależność i samodzielność w pracy/
Strengthening the external theme of nursing education – independence and self-reliance at work

zdecydowanie nieistotne/ <i>definitely not important</i>	n	9	2	p = 0,346
	%	5,80%	8,30%	
raczej nieistotne/ <i>rather insignificant</i>	n	16	2	
	%	10,40%	8,30%	
trudno powiedzieć/ <i>hard to say</i>	n	40	7	
	%	26,00%	29,20%	
raczej istotne/ <i>rather important</i>	n	59	5	
	%	38,30%	20,80%	
zdecydowanie istotne/ <i>definitely important</i>	n	30	8	
	%	19,50%	33,30%	
ogólnie/ <i>generally</i>	n	154	24	
	%	100,00%	100,00%	

Źródło: opracowanie własne
 Source: author's own analysis

Weryfikacja przyjętych założeń częściowych zmusza do odrzucenia w całości przyjętego założenia (łatwość znalezienia pracy oraz niezależność i samodzielność w pracy zawodowej są głównymi powodami, dla których badani podjęli decyzję o kształceniu na kierunku: pielęgniarstwo i są one niezależne od płci i wieku badanych).

Kolejne przyjęte założenie brzmiało: prestiż uczelni oraz bliskość od miejsca zamieszkania są głównymi czynnikami wyboru PMWSZ w Opolu na uczelnię, w której badani chcą zdobyć zawód pielęgniarki/pielęgniara i są to czynniki zależne od wieku badanych i ich miejsca zamieszkania. Również i to założenie zostało rozbite na cztery częściowe, dla których wyliczono wartość p za pomocą testu Fishera (test chi-kwadrat nie został zastosowany, ponieważ więcej niż 0% komórek miało liczebność oczekiwaną mniejszą od 5) z rozwinięciem umożliwiającym stosowanie w przypadku tabel większych niż 2 x 2.

1. Wskazywanie na prestiż uczelni jako czynnik wyboru PMWSZ w Opolu na uczelnię, w której badani chcą zdobyć zawód pielęgniarki/pielęgniara, jest zależne od wieku – analizie poddano dwie zmienne: nasilenie czynnika dotyczącego kształcenia w PMWSZ w Opolu: prestiż, renowacja uczelni a wiek badanych. Uzyskany wynik $p = 0,013$ pozwala na stwierdzenie występowania zależności pomiędzy zmiennymi, czyli potwierdza prawdziwość założenia. Prestiż uczelni miał większe znaczenie dla osób młodszych. W grupie badanych od 18 do 24 lat łącznie 37,2% badanych uznało prestiż za czynnik istotny. Wśród osób w wieku od 25 do 35 lat na odpowiedź te wskazało łącznie 17,4% badanych. W grupie tej 47,8% badanych uznało, że prestiż

uczelni jest zdecydowanie nieistotny. Wśród osób młodszych odsetek ten był zdecydowanie niższy i wynosił 16,3%.

2. Wskazywanie na prestiż uczelni jako czynnik wyboru PMWSZ w Opolu na uczelnię, w której badani chcą zdobyć zawód pielęgniarki/pielęgniara, jest zależne od miejsca zamieszkania – analizie poddano zmienne: nasilenie czynnika dotyczącego kształcenia w PMWSZ w Opolu: prestiż, renowacja uczelni a miejsce zamieszkania badanych. Uzyskany wynik $p = 0,685$ nie pozwala na przyjęcie tego założenia.
3. Wskazywanie na bliskość miejsca zamieszkania jako czynnik wyboru PMWSZ w Opolu na uczelnię, w której badani chcą zdobyć zawód pielęgniarki/pielęgniara, jest zależne od wieku – analizie poddano dwie zmienne: nasilenie czynnika dotyczącego kształcenia w PMWSZ w Opolu: uczelnia znajduje się blisko mojego miejsca zamieszkania a wiek badanych. Nie stwierdzono zależności pomiędzy zmiennymi ($p = 0,393$), co oznacza, że założenie należy odrzucić.
4. Wskazywanie na bliskość miejsca zamieszkania jako czynnik wyboru PMWSZ w Opolu na uczelnię, w której badani chcą zdobyć zawód pielęgniarki/pielęgniara, jest zależne od miejsca zamieszkania – analizowano dwie zmienne: nasilenie czynnika dotyczącego kształcenia w PMWSZ w Opolu: uczelnia znajduje się blisko mojego miejsca zamieszkania a miejsce zamieszkania badanych. Otrzymany wynik $p = 0,490$ potwierdza brak występowania zależności pomiędzy zmiennymi, co oznacza, że założenie należy odrzucić.

Tabela 7. Wyniki analizy założeń cząstkowych zależnych od płci badanych
Table 7. Results of the analysis of subgroups based on the sexes tested

		Miejsce zamieszkania/Place of residence				Wynik testu/ Score test
		wieś/village	miasto do 10 tys. mieszkańców/city up to 10 ths. residents	miasto od 10 tys. do 100 tys. mieszkańców/city from 10 ths. to 100 ths. residents	miasto powyżej 100 tys./city over 100 ths.	
Nasilenie czynnika dotyczącego kształcenia w PMWSZ w Opolu: prestiż, renoma uczelni/ Strengthening of the educational factor in the PMWSZ in Opole: prestige, reputation of the university						
zdecydowanie nieistotne/definitely not important	n	18	4	9	4	p = 0,685
	%	19,60%	16,70%	28,10%	14,80%	
raczej nieistotne/rather insignificant	n	14	4	9	4	
	%	15,20%	16,70%	28,10%	14,80%	
trudno powiedzieć/hard to say	n	29	7	6	6	
	%	31,50%	29,20%	18,80%	22,20%	
raczej istotne/rather important	n	23	8	7	9	
	%	25,00%	33,30%	21,90%	33,30%	
zdecydowanie istotne/definitely im- portant	n	8	1	1	4	
	%	8,70%	4,20%	3,10%	14,80%	
ogólnie/generally	n	92	24	32	27	
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	
Nasilenie czynnika dotyczącego kształcenia w PMWSZ w Opolu: uczelnia znajduje się blisko mojego miejsca zamieszkania/ Extension of the educational factor in the PMWSZ in Opole: the university is close to my place of residence						
zdecydowanie nieistotne/definitely not important	n	19	7	9	3	p = 0,490
	%	20,40%	28,00%	27,30%	10,70%	
raczej nieistotne/rather insignificant	n	4	2	1	3	
	%	4,30%	8,00%	3,00%	10,70%	
trudno powiedzieć/hard to say	n	9	1	1	3	
	%	9,70%	4,00%	3,00%	10,70%	
raczej istotne/rather important	n	20	8	5	5	
	%	21,50%	32,00%	15,20%	17,90%	
zdecydowanie istotne/definitely im- portant	n	41	7	17	14	
	%	44,10%	28,00%	51,50%	50,00%	
ogólnie/generally	n	93	25	33	28	
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	

Tabela 8. Wyniki analizy założeń cząstkowych zależnych od wieku badanych
Table 8. Results of the analysis of subgroups based on the examined age

		Wiek/Age		Wynik testu/ Score test
		18–24 lata/ 18–24 years	25–35 lat/ 25–35 years	
Nasilenie czynnika dotyczącego kształcenia w PMWSZ w Opolu: prestiż, renoma uczelni/ Strengthening of the educational factor in the PMWSZ in Opole: prestige, reputation of the university				
zdecydowanie nieistotne/definitely not important	n	25	11	p = 0,013
	%	16,30%	47,80%	
raczej nieistotne/rather insignificant	n	28	3	
	%	18,30%	13,00%	
trudno powiedzieć/hard to say	n	43	5	
	%	28,10%	21,70%	
raczej istotne/rather important	n	45	2	
	%	29,40%	8,70%	
zdecydowanie istotne/definitely important	n	12	2	
	%	7,80%	8,70%	
ogólnie/generally	n	153	23	
	%	100,00%	100,00%	
Nasilenie czynnika dotyczącego kształcenia w PMWSZ w Opolu: uczelnia znajduje się blisko mojego miejsca zamieszkania/ Extension of the educational factor in the PMWSZ in Opole: the university is close to my place of residence				
zdecydowanie nieistotne/definitely not important	n	36	2	p = 0,393
	%	23,20%	8,00%	
raczej nieistotne/rather insignificant	n	9	1	
	%	5,80%	4,00%	
trudno powiedzieć/hard to say	n	11	3	
	%	7,10%	12,00%	
raczej istotne/rather important	n	33	6	
	%	21,30%	24,00%	
zdecydowanie istotne/definitely important	n	66	13	
	%	42,60%	52,00%	
ogólnie/generally	n	155	25	
	%	100,00%	100,00%	

Źródło: opracowanie własne
Source: author's own analysis

Przeprowadzona weryfikacja założeń cząstkowych pokazuje, że tylko drugie założenie zostało potwierdzone, a to oznacza, że całe przyjęte założenie (prestiż uczelni oraz bliskość od miejsca zamieszkania są głównymi czynnikami wyboru PMWSZ w Opolu na uczelnię, w której badani chcą zdobyć zawód pielęgniarstwa i są to czynniki zależne od wieku badanych i ich miejsca zamieszkania) należy odrzucić.

Dyskusja

Wybór zawodu jest niełatwą decyzją dla młodego człowieka, kończącego szkołę ponadgimnazjalną. Jest wiele czynników, które wpływają na wybór przez niego danego zawodu [7]. Właściwy wybór zawodu zgodnie z własnymi oczekiwaniami, wyobrażeniami w przyszło-

ści może dać spełnienie zawodowe, satysfakcję, samo-realizację, wpływać na jakość świadczonej pracy oraz sprzyjać dążeniom do ustawicznej poprawy swoich umiejętności zawodowych [8].

Zawód pielęgniarstwa jest zawodem samodzielnym, regulowanym i usankcjonowanym prawnie. Cele zawodowe oraz misja zawodu jasno kreują role i funkcje zawodowe pielęgniarstwa, a współczesne pielęgniarstwo dąży w swoich działaniach do zapewnienia człowiekowi optymalnego stanu zdrowia [9]. Dlatego też istotnymi determinantami wyboru tego zawodu powinny być: chęć niesienia pomocy, towarzyszenie człowiekowi, zaspokajanie podstawowych potrzeb, gwarantowanie poczucia bezpieczeństwa [1].

Prezentowane wyniki badań pokazują, iż studenci, podając swoje wewnętrzne motywy podjęcia kształcenia na kierunku: pielęgniarstwo, wskazywali najczęściej chęć niesienia pomocy ludziom ($n = 138$; 76,2%), z czego 69,1% ($n = 125$) wskazało ten czynnik jako zdecydowanie istotny. Kolejnym istotnym motywem była możliwość zdobycia zawodu, w którym można dostać pracę ($n = 114$; 63,0%), przy czym dla 52,0% ($n = 93$) czynnik ten był zdecydowanie istotny. Natomiast najrzadziej wskazywanymi motywami wewnętrznymi były: brak refleksji nad powodem wyboru kierunku ($n = 2$; 1,1%), zdobycie zawodu, w którym można dostać pracę za granicą ($n = 2$; 1,1%) oraz namowy ze strony rodziny ($n = 2$; 1,1%). Otrzymane wyniki badań własnych znalazły potwierdzenie w badaniach E. Smoleń [10].

Zbliżony odsetek badanych (75,5%) deklarował chęć niesienia pomocy jako wewnętrzny motyw wyboru kształcenia na kierunku: pielęgniarstwo, a tym samym motyw ten uznano za dominujący [10]. Natomiast w badaniach A. Cisińskiej i G. Cisińskiej [11] chęć niesienia pomocy wskazało 51,1% respondentów, przy czym dominującym motywem była przydatność wiedzy i umiejętności w życiu codziennym (52,0%) [11].

Najistotniejszym motywem zewnętrznym dla studentów kierunku: pielęgniarstwo PMWSZ w Opolu była perspektywa łatwego znalezienia pracy ($n = 168$; 92,8%), z czego 56,7% ($n = 102$) respondentów określiło ten właśnie motyw jako zdecydowanie istotny. Drugim istotnym motywem była perspektywa łatwego znalezienia pracy poza granicami RP ($n = 136$; 75,1%), z czego dla 40,0% ($n = 72$) respondentów motyw ten był zdecydowanie istotny. Najrzadziej wybieranym motywem zewnętrznym było postrzeganie pracy jako ciekawej ($n = 2$; 1,1%).

Wskazywane przez badanych studentów motywy zewnętrzne znajdują potwierdzenie w przeprowadzonych przez A. Cisińską i G. Cisińską badaniach, gdzie motywacja w postaci perspektywy łatwego zatrudnienia jest także mocno akcentowana przez ankietowanych (94,8%), natomiast na możliwość znalezienia pracy poza granicami RP wskazało 88,0% ankietowanych [11]. Wyniki kolejnych badań, przeprowadzonych przez E. Kropiwnicką i wsp., również wskazują na już opisywane motywy, ale ich odsetek jest znacznie mniejszy: motywacja w postaci perspektywy łatwego zatrudnienia jest istotna dla 47,5% ankietowanych, a na możliwość znalezienia pracy poza granicami RP wskazało 37,5% ankietowanych [12].

Rynek pracy, możliwość zatrudnienia się zaczyna być istotnym elementem w wyborze kształcenia na określonym kierunku studiów. W kontekście dokonujących się zmian demograficznych zawodów pielęgniarki/pielęgniarsza zaczyna być pod tym względem atrakcyjny i stanowi swego rodzaju gwarant znalezienia pracy [13]. Ma

to też potwierdzenie w wypowiedziach respondentów. Przeważająca większość badanych studentów ($n = 159$; 89,8%) ponownie wybrałaby kierunek: pielęgniarstwo. Podobne wyniki uzyskali w swoich badaniach E. Kropiwnicka i wsp., którzy stwierdzili, że spośród studentów kierunku: pielęgniarstwo Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku 66,9% respondentów deklarowało ponowny wybór kształcenia na tym kierunku [12]. Świadczyć to może o fakcie świadomego wyboru kierunku studiów.

Wnioski

Studenci przy wyborze pielęgniarstwa w PMWSZ w Opolu kierowali się przede wszystkim chęcią niesienia pomocy ludziom oraz perspektywą łatwego znalezienia pracy.

Wybór kierunku studiów był z reguły w pełni świadomym wyborem.

Decydującym czynnikiem wyboru PMWSZ w Opolu na uczelnię, w której badani chcą zdobyć zawód pielęgniarki/pielęgniarsza, jest bliskość miejsca zamieszkania w stosunku do uczelni.

Należy zwiększyć nacisk na działalność promocyjną ukierunkowaną na przekazywanie informacji dotyczących specyfiki zawodu i jego wymagań.

Piśmiennictwo

1. Ślusarska B, Zarzycka D, Zahradniczek K (red.). Podstawy pielęgniarstwa. Podręcznik dla studentów i absolwentów kierunków pielęgniarstwo i położnictwo. Tom I. Założenia teoretyczne. Warszawa: PZW; 2013.
2. Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych. Raport Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych. Zabezpieczenie społeczeństwa polskiego w świadczenia pielęgniarek i położnych. Warszawa: Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych; 2015.
3. Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych. Raport Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych. Zabezpieczenie społeczeństwa polskiego w świadczenia pielęgniarek i położnych. Warszawa: Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych; 2017.
4. Cholewka B, Zinkowska D, Macieszko E. Projekt „Rozwój kompetencji pielęgniarskich” – stan realizacji. W: Departament Pielęgniarek i Położnych. Konferencja informacyjna upowszechniająca wdrożone zmiany systemowe w ramach realizacji projektu pozakonkursowego „Rozwój kompetencji pielęgniarskich” współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków EFS w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Warszawa 2016.
5. Turska E. Kapitał kariery ludzi młodych. Uwarunkowania i konsekwencje. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego; 2014.
6. Smoleń M. Motywy podjęcia kształcenia na kierunku pielęgniarstwo i plany zawodowe studentów PMWSZ w Opolu w świetle prowadzonych badań. Niepublikowana praca magisterska na kierunku pielęgniarstwo studia II stopnia. Opole: PMWSZ w Opolu, 2017.
7. Fraś M, Turbiarz A, Kolonko J, Kadłubowska M, Kudłacik B. Pielęgniarskie studia licencjackie – wyobrażenia i rzeczywistość. *Piel XXI* w. 2012; 4(41): 11–15.

8. Kudłacik B, Fraś M, Ilczak T, Ćwiertnia M, Ryś B. Uwarunkowania wyboru zawodu ratownika medycznego. *Piel Zdr Publ.* 2016; 6(2): 137–142.
9. Pawłowska K, Doboszyńska A. Oczekiwania środowiska pielęgniarskiego wobec procesu kształcenia. *Piel XXI w.* 2012; 1(38): 15–18.
10. Smoleń E. Motywy wyboru kierunku pielęgniarstwo w opinii studentów. *Piel XXI w.* 2014; 3(48): 31–36.
11. Cisińska A, Cisińska G. Motywy wyboru studiów pielęgniar-
skich na przykładzie Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. *Probl Piel.* 2014; 22(4): 433–438.
12. Kropiwnicka E, Orzechowska A, Cholewska M, Krajewska-
Kuła E. Determinanty wyboru zawodu pielęgniarki, po-
ziom aspiracji oraz plany na przyszłość studentów kierun-
ku lekarskiego i pielęgniarstwa Uniwersytetu Medycznego
w Białymstoku. *Probl Piel.* 2011; 19(1): 70–80.
13. Aleksiejczuk A. Motywy wyboru studiów medycznych
w województwie podlaskim. *Med Og Nauki Zdr.* 2015; 21(4):
428–434.

Artykuł przyjęty do redakcji: 06.07.2017

Artykuł przyjęty do publikacji: 09.01.2018

Źródło finansowania: Praca nie jest finansowana z żadnego źródła.

Konflikt interesów: Autorzy deklarują brak konfliktu interesów.

Adres do korespondencji:

Edyta Monika Kędra

ul. Katowicka 68

45-060 Opole

tel. kom.: 601 385 966

e-mail: edyta.kedra@wp.pl

Wydział Pielęgniarstwa

Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa

w Opolu